

## TURINYS

|                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Pratarmė.....                                                                                                                     | 5  |
| 1. Racionalaus vaistų vartojimo principai ir nauda sveikatai.....                                                                 | 6  |
| 1.1. Racionalaus vaistų skyrimo ir vartojimo principai.....                                                                       | 6  |
| 1.2. Racionalaus vaistų vartojimo nauda sveikatai.....                                                                            | 9  |
| 1.3. Racionalaus vaistų vartojimo nauda visuomenei.....                                                                           | 10 |
| 2. Neracionalaus vaistų vartojimo rizika ir žala.....                                                                             | 12 |
| 2.1. Neracionalaus vaistų vartojimo rizika ir žala sveikatai.....                                                                 | 12 |
| 2.2. Neracionalaus vaistų vartojimo rizika ir žala visuomenei.....                                                                | 17 |
| 3. Racionalus antibiotikų vartojimas.....                                                                                         | 18 |
| 3.1. Antibiotikai ir jų grupės.....                                                                                               | 18 |
| 3.2. Antibiotikų vartojimo indikacijos.....                                                                                       | 19 |
| 3.3. Racionalaus antibiotikų vartojimo principai.....                                                                             | 19 |
| 3.4. Neracionalaus antibiotikų vartojimo galima žala sveikatai.....                                                               | 20 |
| 4. Racionalus benzodiazepinų vartojimas.....                                                                                      | 23 |
| 4.1. Benzodiazepinai ir jų grupės.....                                                                                            | 23 |
| 4.2. Benzodiazepinų vartojimo indikacijos.....                                                                                    | 23 |
| 4.3. Racionalaus benzodiazepinų vartojimo principai.....                                                                          | 23 |
| 4.4. Neracionalaus benzodiazepinų vartojimo galima žala sveikatai.....                                                            | 24 |
| 5. Racionalus vaistų nuo skausmo vartojimas.....                                                                                  | 26 |
| 5.1. Vaistai nuo skausmo ir jų grupės.....                                                                                        | 26 |
| 5.2. Vaistų nuo skausmo vartojimo indikacijos.....                                                                                | 27 |
| 5.3. Racionalaus vaistų nuo skausmo vartojimo principai pasireiškus skausmui.....                                                 | 27 |
| 5.4. Racionalaus vaistų nuo skausmo vartojimo principai pasireiškus karščiavimui.....                                             | 28 |
| 5.5. Neracionalaus vaistų nuo skausmo vartojimo galima žala sveikatai.....                                                        | 29 |
| 6. Racionalus vaistų širdies ir kraujagyslių sistemos ligoms gydyti vartojimas.....                                               | 31 |
| 6.1. Vaistai širdies ir kraujagyslių sistemos ligoms gydyti ir jų grupės.....                                                     | 31 |
| 6.2. Dažniausios širdies ir kraujagyslių sistemos ligos: arterinė hipertenzija, širdies nepakankamumas, išeminė širdies liga..... | 31 |
| 6.3. Beta adrenoblokatoriai.....                                                                                                  | 33 |
| 6.4. Kalcio kanalų blokatoriai.....                                                                                               | 34 |
| 6.5. Angiotenziną konvertuojančių fermentų inhibitoriai.....                                                                      | 34 |
| 6.6. Angiotenzino receptorių blokatoriai.....                                                                                     | 35 |
| 6.7. Diuretikai.....                                                                                                              | 35 |
| 6.8. Statinai.....                                                                                                                | 36 |
| 6.9. Centrinio poveikio arterinį kraujospūdį mažinamieji vaistai.....                                                             | 38 |
| 6.10. Nitratai.....                                                                                                               | 38 |
| 7. Racionalus cukriniam diabetui gydyti vaistų vartojimas.....                                                                    | 40 |
| 7.1. Cukrinio diabeto apibrėžimas ir problema.....                                                                                | 40 |
| 7.2. Vaistai cukriniam diabetui gydyti ir jų grupės.....                                                                          | 41 |
| 7.3. Biguanidai.....                                                                                                              | 42 |
| 7.4. Meglitinidai.....                                                                                                            | 43 |

|                                                                                                                                   |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 7.5. Sulfonilkarbamidai.....                                                                                                      | 43 |
| 7.6. Tiazolidindionai.....                                                                                                        | 44 |
| 7.7. GLP-1 receptorių agonistai.....                                                                                              | 45 |
| 7.8. DPP-4 inhibitoriai.....                                                                                                      | 45 |
| 7.9. SGLT-2 inhibitoriai.....                                                                                                     | 46 |
| 7.10. Insulino preparatai.....                                                                                                    | 47 |
| 8. Racionalus kraujo krešėjimą veikiančių vaistų vartojimas.....                                                                  | 53 |
| 8.1. Lėtinio prieširdžių virpėjimo problema.....                                                                                  | 53 |
| 8.2. Kraujo krešėjimą veikiantys vaistai ir jų grupės.....                                                                        | 54 |
| 8.3. Tiesioginiai antikoagulantai.....                                                                                            | 54 |
| 8.4. Netiesioginiai antikoagulantai.....                                                                                          | 55 |
| 9. Dauginis ligotumas, polifarmakoterapija ir galima vaistų sąveika. Maisto įtaka vaistų vartojimo saugumui ir veiksmingumui..... | 57 |
| 9.1. Dauginis ligotumas, polifarmakoterapija ir galima vaistų sąveika.....                                                        | 57 |
| 9.2. Maisto įtaka vaistų vartojimo saugumui ir veiksmingumui.....                                                                 | 60 |
| 10. Vaistų vartojimo režimo laikymosi svarba.....                                                                                 | 66 |
| 11. Savigyda ir rizika sveikatai.....                                                                                             | 68 |
| 12. Generinių vaistų vartojimas.....                                                                                              | 70 |
| 13. Vaistų vartojimas geriatrijoje.....                                                                                           | 73 |
| 13.1. Vaistų vartojimo ypatumai geriatrijoje.....                                                                                 | 73 |
| 13.2. Rizikingo vaistų vartojimo ir sąveikos pavyzdžiai senyvo amžiaus žmonėms.....                                               | 74 |
| 14. Įtariamos nepageidaujamos reakcijos į vaistą.....                                                                             | 77 |
| 14.1. Įtariamų nepageidaujamų reakcijų į vaistą pasireiškimo atvejai ir jų identifikavimas.....                                   | 77 |
| 14.2. Pranešimų apie įtariamas nepageidaujamas reakcijas pildymas ir pateikimas.....                                              | 78 |
| 14.3. Ką daryti pasireiškus įtariamai nepageidaujamai reakcijai į vaistą.....                                                     | 82 |
| 15. Baigiamosios nuostatos.....                                                                                                   | 83 |